

How the Ba'al Shem Tov Changed the World: Major Concepts in Hasidic Thought

Ora Wiskind

Unit 2 – Major figures: Rabbi Israel Ba'al Shem Tov and his circle;
the master-disciple relationship and its transformative potential; storytelling

1. *Baalei shem* and the Ba'al Shem Tov – between myth and reality

Moshe Rosman, *Founder of Hasidism: A Quest for the Historical Ba'al Shem Tov*, 1996, 13-14

Page from August Alexander Czartorysky's 1760 register of the Jewish residents of Miedzyboz and their property tax obligations. Number 93 reads: 'Balsam Doctor Liber' (Dr. Ba'al Shem...Exempt).

Number	Name	Profession	Amount
93	Balsam Doctor	Liber	Exempt
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115

2. Images of the Ba'al Shem Tov: mystic, teacher, healer of souls

a. *Iggeret hakodesh*, The Holy Epistle

translated in my *Hasidic Commentary on the Torah* (Littman Library: London, 2018) 23.

On Rosh Hashanah of the year 5507 [1746] I took an oath for a soul ascent . . . And in a vision I saw wondrous things, more wondrous than anything I have envisioned all my days on this earth. What I saw and what I learned on that ascent—it is impossible to recount or even express in words. . . . Trembling gripped me. Nearly delivering my soul, I asked my mentor and teacher to accompany me,¹ for ascending to the upper worlds is exceedingly dangerous; never before in my life had I made such a great ascent. I went higher and higher until I reached the chamber of the Messiah. There, the Messiah learns Torah with all the sages and the righteous ones. The happiness there was tremendous, far beyond my understanding. I wondered if, God forbid, it was over my departure from this world. But then I learned that I had not yet died, only that they rejoice on high when I perform unifications here below through their holy teachings. . . . And I enquired of the Messiah himself: ‘When will you come, master?’ He answered me, ‘By this shall you know: when your teaching will become famed and revealed throughout the world, and when your wellsprings will flow forth—all that I have taught you and all that you have attained, that others too may perform unifications and soul ascents as you do. Then all the evil husks will be annulled, and it will be a time of favour and salvation.’

Hearing all this, I was greatly dismayed and filled with terrible sorrow that it would take so very long to come about. But then, reflecting on what I had learned there . . . things that can be easily taught and explained, I regained my calm at the thought that others like me will be able to attain what I have as well. But permission was not granted me to reveal this to the end of my life.

Israel Ba'al Shem Tov, of the holy community of Międzybóž

b. The redemptive power of Hasidic teaching

‘And the Children of Israel go out [of the Egyptian exile] with an upraised arm’ [Exod. 14: 8]. Onkelos translates thus: ‘the Children of Israel will go out *bereish galei*’ [lit. ‘with head held high’].⁹ . . . Now the holy Zohar affirms, ‘They will leave exile by merit of this book’ [Zohar iii. 124b]. Study that passage well, for it explains in great depth that when the book of the Zohar is revealed, the time of exile will come to an end. This, then, is the meaning: ‘the Children of Israel [will] go out’ of their exile *bereish galei*, that is, by merit of *reish*—alluding to Rabbi Shimon bar Yohai; *galei*—when his holy book, the Zohar, will be revealed [*yitgalei*].

Or: as the famed and saintly R. Lipa of Chmielnicki taught, and as it says in the ‘Holy Epistle’ of my grandfather, published in the Rebbe of Polonnoye’s book: He asked, ‘When will you come, master?’ and [the Messiah] responded, ‘When your teaching will become famed and revealed throughout the world, and when your wellsprings will flow forth.’ All that is hinted in the verse ‘And the Children of Israel [will] leave their exile *bereish galei*’—alluding to Rabbi Israel Ba'al Shem; *galei*—when his teaching will be revealed [*yitgalei*] and his wellsprings flow forth, then at last ‘they will go out of their exile’. Understand this.¹⁰

Hasidic Commentary on the Torah, 26-27

דגל מחנה אפרים שמות פרשת בשלח

ובני ישראל יוצאים ביד רמה (יד, ח). ותרגומו ובני ישראל נפקין בריש גלי. . . או יאמר בריש גלי היינו בשר גלי, רצה לומר כשיתגלה שיוכלו לומר לפני ה' יתברך שירה כמו משה רבינו ע"ה ושאר הצדיקים שאמרו שירה אז ובני ישראל יוצאים מן הגלות והבן:
או יאמר בריש גלי, על דרך דאיתא בזוה"ק (ח"ג קכ"ד ב) בספרא דא יפקון מן גלותא ועיין שם שמבואר עוד יותר כשיתגלה הספר הזוהר בדא יפקון מן גלותא, וזה שמרומז בפסוק ובני ישראל יוצאים היינו מן הגלות כנ"ל ביד רמה ותרגומו בריש גלי בריש ראשי תיבות רבי שמעון בר יוחאי גלי כשיתגלה ספרו הקדוש ספר הזוהר אז בדא יפקון מן גלותא והבן: או יאמר על פי מה שאמר הרב הקדוש המפורסם מוה"ר ליפא מחמעלניק ועל דרך דאיתא באגרת הקודש של אא"ז זללה"ה הנדפס בספר הקדוש של הרב מפולנאי ע"ה ששאל למשיח אימתי אתי מר והשיב כשיתגלה תורתך ויפוצו מעינותיך חוצה עיין שם, וזה יש לומר שמרומז בפסוק ובני ישראל יוצאים מן הגלות בריש גלי, בריש ראשי תיבות רבי ישראל בעל שם גלי היינו כשיתגלה תורתו ויפוצו מעינותיו אז יפקון מן גלותא והבן:

c. New perspectives on religious experience

Shivhei ha-Baal Shem Tov

R. Nachman of Horodenka recounted: When I was a great *hasid* I would go daily to immerse in a *mikveh* so cold that no one else in the entire generation could bear it. ... But still I was unable to free myself of foreign thoughts, until at last I discovered the Baal Shem Tov's wisdom.

שבחי הבעש"ט (רובינשטיין), עמ' 205

[סיפור רבי נחמן מהורודנקה] - כשהייתי חסיד גדול הלכתי בכל יום למקוה קרה שבדור הזה לא יוכל לסבול שום אדם מקוה כזו ... ואף על פי כן לא יכולתי לפטור מן מחשבות זרות עד שהוכרתי לחכמת הבעש"ט.

R. Zeev Wolf of Zhitomir, *Ohr hameir*, Shemot 2

We see it with our own eyes: One can mortify oneself with all sorts of afflictions and purifications, study Torah and pray intensely, all in the hope of attaining spiritual inspiration and maybe even a revelation of Elijah. Indeed, I heard that there was such a person in the days of the Baal Shem Tov. And the Baal Shem Tov, of blessed memory, averred that Above (in the 'Chamber of transformations') they laugh at him.

ר' זאב וולף מזיטומיר, אור המאיר, פרשת שמות דף ב

עינינו רואות אשר יש לך אדם שעושה סיגופים ומקוואות ומרבה בתורה ותפילה ועיקר כוונתו ומגמתו להשיג רוח הקודש או גילוי אליהו וכדומה, וכאשר שמעתי בימי הבעש"ט זלה"ה היה אחד כזה שעשה סיגופים והלך ומקוה שישגי רוח"ק. ואמר הבעש"ט זלה"ה אשר בעולם התמורות משחקין עליו.

d. Presence and agency

Shivhei ha-Baal Shem Tov

As I heard from the rabbi of our community: There was a man who wrote down teachings he had heard from the Baal Shem Tov. Once, the Baal Shem Tov caught sight of a demon walking along holding a book. And he asked him: What's that book you're carrying? He answered: It's the book you composed. Then the Baal Shem Tov understood that someone was transcribing his Torah teachings. He called all his people together and challenged them: Who among you has been writing down my words? The guilty one admitted it and handed over his writings. The Baal Shem Tov read them and declared: There isn't a single word here that I said.

שבחי הבעש"ט

שמעתי מהרב דקהלתינו פעם אחד כתב איש אחד תורת הבעש"ט מה שמע ממנו. פעם אחד ראה הבעש"ט ששד אחד הולך ואוחז ספר בידו. אמר לו מה זה הספר שבידך שאתה נושא? השיב לו זה הספר שחברת. אז הבין הבעש"ט שיש איש אחד שכותב תורתו. וקיבץ כל אנשיו ושאל אותם מי מכם כותב תורתך? הודה אותו האיש והביא לו כתביו ועיין בהם הבעש"ט ואמר אין כאן אפילו דבור אחד שאמרתי.

3. The Ba'al Shem Tov's circle: associates, colleagues, disciples, audience

a. R. Yaakov Yosef of Polonnoye

Toledot Yaakov Yosef, Lekh lekha 4

To understand this – as I received from my teacher: The ten *seffrot* are in every individual, for each is a microcosm (*olam katan*) as the Ra'avad (R. Avraham ben David of Posquieres, c.1125-1198) writes in *Sefer yetsirah*. Everything Above is manifest in the temporal realm and in the human soul as well. This is encoded in the verse 'All of Mount Sinai was smoking עש"ן' (Exod. 19:18).

תולדות יעקב יוסף, לך לך אות ד'

ולהבין זה הוא ע"פ שקבלתי ממורי שיש באדם עשר ספירות כי הוא עולם קטן, וכמ"ש הראב"ד (בספר יצירה) כי מה שיש בעולמות עליונים הוא ג"כ בשנה ובנפש האדם, וסימנך וְהָרָרָה סִינַי עֲשָׂן וכו' (שמות יט, יח) יעו"ש.

Three dimensions of reality:

עולם – שנה – נפש

Olam - 'world' = spatial

shana - 'year' = temporal

nefesh - 'soul' = spiritual

Toledot Yaakov Yosef, Tsav 3

As I heard from my master [the Baal Shem Tov], on the teaching of the Sages (*Pirkei Avot* 6.2): 'Each and every day a heavenly voice (*bat kof*) sounds from Mount Horev: "Woe to the world for their neglect of the Torah"'. This was his question: If the voice makes that pronouncement, why does no one hear it? And if the pronouncement is inaudible, what purpose does it serve? Now, his answer: Above, in the World of Thought, 'There is no speech and there are no words; their sound is not heard' (Psalms 19:4). Rather, the heavenly voice is manifest in every heart, in countless silent thoughts for the good.

ר' יעקב יוסף מפולנאה, תולדות יעקב יוסף פרשת צו דף פ"ג ע"ג וע"ד
שמעתי שהקשה מורי, על מה שאמרו חז"ל בכל יום מכריז בת קול אוי לבריות מעלבונה של תורה (אבות ו, ב), והקשה אם הכרוז נשמע למה לא ימצא אדם שומע, ואם אי אפשר לשמוע אם כן הכרוז למה? וביאר ז"ל כי למעלה הוא עולם המחשבות, ואיך אמר ואין דברים (תהלים יט, ד) והכרוז הוא מחשבות והרהורי לב לטוב

Toledot Yaakov Yosef, Pekudei 3

I heard in the name of my master, on the Mishnah (*Avot* 4.1): 'Who is wise? One who learns something from every person.' He compared this to what happens when one looks in a mirror and sees every single blemish: so is it when you perceive the flaws of others – know that you yourself have something of them.

ר' יעקב יוסף מפולנאה, תולדות יעקב יוסף פרשת פקודי, אות ג
דשמעתי בשם מורי זלה"ה ביאור משנה איזהו חכם הלומד מכל אדם (אבות ד, א), ע"פ משל המסתכל במראה יודע חסרונו וכו', כך ברואה חסרון זולתו יודע שיש בו שמץ מנהו וכו' ודפח"ח.

b. R. Dov Ber, the Maggid of Mezhibezh

Keter Shem Tov 2, s. 124

... Finally, at midnight, when the Maggid was about to set off for the journey home, the Baal Shem Tov sent his servant to summon him. He came. The Baal Shem Tov asked the Maggid, 'Can you learn?' 'Yes,' he answered. 'Indeed,' the Baal Shem Tov said, 'I have heard you can learn.' Then he asked, 'Do you know anything of the wisdom of the Kabbalah?' 'I do,' said the Maggid. ... So the Baal Shem Tov showed him a passage in *Ets hayyim*. The Maggid said, 'Let me take the book for a time to study it.' He then told the Baal Shem Tov the plain-sense meaning (*pshat*) of the passage. The Baal Shem Tov responded, 'You understand nothing.' He considered the passage once again and repeated: 'The plain meaning is as I have said. If your honor knows a different meaning, tell it to me and we shall see with whom the truth is found.'

'Stand up!' said the Baal Shem Tov. He did so. The names of several angels were in that passage - as he spoke them, the whole house was filled with light, fire surrounded them, and the angels appeared right there before them.

The Baal Shem Tov said to him: 'True, the *pshat* was as you said, but your learning was without any soul.' At once, the Maggid told his servant to go back home. And he remained with the Baal Shem Tov, to learn his profound and secret wisdom.

ספר כתר שם טוב, עמ' צו

שמעתי מחסיד אחד. כששמע הרב מ' דוב בער זלה"ה מהשם הגדול של הרב הקדוש הבעש"ט וכל העם נוסעים אליו ופועל בתפלתו בפעולות גדולות ונוראות. והנה הרב מ' דוב בער זלה"ה היה מתמיה על דבר השמועה מגודל מעלת הבעש"ט. ופעם אחד נתיישב בדעתו לנסוע אל הבעש"ט כדי לנסותו כו'. ומחמת שהרב מו' דוב בער זלה"ה היה מתמיד גדול בלימוד תיכף כשהיה בדרך יום ושתיים ולא היה אפשר לו להתמיד בלימודו כמו בביתו התחיל להתחרט על שנסע.

והנה אח"כ כשבא אל הבעש"ט זלה"ה וסבר שישמע ממנו תורה והבעש"ט זלה"ה סיפר לו מעשה אחד איך שנסע דרך כמה ימים ולא היה לו עוד לחם ליתן להערל שלו בעל העגלה ונזדמן לו גוי עני אחד עם שק לחם וקנה ממנו הלחם כדי לפרנס הערל בעל העגלה שלו, עוד ממעשיות כאלה. ואח"כ ביום השני בא עוד אצל הבעש"ט וסיפר לו איך שבדרך לא היה לו עוד שחת לתת להסוסים ונזדמן לו כו' והנה כל המעשיות שסיפר הבעש"ט זלה"ה היה בהם חכמה נפלאה ורבה למבין. והנה ה"ה הרב מ' דוב בער שלא הבין זה ע"כ בא לבית אכנסיא ואמר למשרת שלו הייתי חפץ לנסוע היום תיכף למקומנו אך מפני שהיום רד מאד ע"כ נלין פה עד שתזרח ותעלה מאור הלבנה אז נסע לדרכינו.

והנה בחצות לילה כשהכין הרב מ' דוב את עצמו לנסוע אז שלח הבעש"ט את המשרת שלו לקרוא אותו. והלך אצל הבעש"ט ושאל אותו הבעש"ט זלה"ה: יכול אתה ללמוד? והשיב כן. וא"ל הבעש"ט וכן שמעתי שאתה יכול ללמוד. ושאל אותו הבעש"ט יש לך ידיעה בחכמת הקבלה? א"ל כן. ואמר הבעש"ט למשרת שלו קח לי ספר עץ החיים. והראה הבעש"ט להרב מ' דוב בער מאמר אחד בספר עץ חיים. א"ל הרב מ' דוב: הנה אקח לעיין ולהתיישב וכו' ואח"כ אמר להבעש"ט ז"ל את הפשט במאמר הזה. וא"ל הבעש"ט אינך יודע כלום. וחזר ועיין בו כו' וא"ל להבעש"ט הפשט הנכון כמו שאמרתי ואם יודע מעלתו פשט אחר יאמר לי ואשמע האמת עם מי. וא"ל הבעש"ט עמוד על רגליך. ועמד והנה במאמר

הזה היה כמה שמות מלאכים ומיד שאמר הבעש"ט זלה"ה זה המאמר נתמלא כל הבית כולו אורה ואש היה מלהטת סביבותיו וראו בחוש את המלאכים הנזכרים.

וא"ל זה"ה הרב מ' דוב בער ז"ל: אמת שהפשט כמו שאמרת אבל הלימוד שלך היה בלי נשמה. ותיכף ומיד ציוה הרב מ' דוב בער את המשרת שלו לנסוע לביתו והוא נשאר שם אצל הבעש"ט ולמד אצלו חכמות גדולות ועמוקות. כל זה שמע מפי קדוש מ' דוב בער זלה"ה.

Parables in the teachings of the Maggid

Likutim yekarim s. 46, fol. 9a

Here is another expression of divine compassion. When a child calls his father by name, or even when a villager says 'King' as is fitting for such a person, it arouses compassion. So too, as it were, the blessed Holy One contracted Himself (*tsimtsem et atsmo*) into the Torah. God bestows endless compassion upon Israel, but when they learn Torah they arouse a yet greater measure of compassion. This is so even of a 'villager' – one who says words of Torah with awe and love, but without understanding their inner dimensions (*penimiyut*).

The Holy One and the Torah are one; the entire Torah is the Names of God. A person, hearing someone say his name, will set all his affairs aside and turn to the person who called to him, for everyone is responsive to their own name. So, too, as it were, did God invest Himself in the Torah. When we study or recite the words of the Torah we draw Him / His presence down into this world, arousing divine compassion and mercy. God and His Name are united, becoming one.

4. Storytelling

תלמוד בבלי מסכת תענית דף כב ע"א

רבי ברוקא חוזא הוה שכיח בשוקא דבי לפט הוה שכיח אליהו גביה אמר ליה איכא בהאי שוקא בר עלמא דאתי ... אדהכי והכי אתו הנה תרי אחי אמר ליה הנה נמי בני עלמא דאתי ניהו אזל לגבייהו אמר להו מאי עובדיכו אמרו ליה אינשי בדוחי אנן מבדחינן עציבי אי נמי כי חזינו בי תרי דאית להו תיגרא בהדיהו טרחינו ועבדינן להו שלמא :

Rabbi Beroka Hoza'a was often found in the market of Bei Lefet, and Elijah the Prophet would often appear to him. Once Rabbi Beroka said to Elijah: Of all the people who come here, is there anyone in this market worthy of the World-to-Come?

In the meantime, two brothers came to the marketplace. Elijah said to Rabbi Beroka: These two also have a share in the World-to-Come. Rabbi Beroka went over to the men and said to them: What is your occupation? They said to him: We are jesters, and we cheer up the depressed. Alternatively, when we see two people who have a quarrel between them, we strive to make peace. It is said that for this behavior one enjoys the profits of his actions in this world, and yet his reward is not diminished in the World-to-Come.

R. Yaakov Yosef of Polonnoye, *Ben porat yosef* 16a

"Moshe spoke to Hashem, saying: 'May Hashem, God of the spirits of all flesh, appoint a man over the assembly, who shall go out before them and come in before them, who shall take them out and bring them in; and let the assembly of Hashem not be like sheep that have no shepherd.'" (Numbers 27: 16-17)

In the name of my master, on the verse, 'A man who shall take them out and in': For the leader of the generation is empowered to raise up all the words and all the stories of the people of his time, to re-join the physical to the spiritual, like those two jesters, etc. (*Taanit* 22a). So he taught.

ר' יעקב יוסף מפולנאה, בן פורת יוסף דף ט"ז ע"א

(במדבר כז, טז-טז) פקד ידוד אלקי הרוחת לכל בשר איש על העדה: אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם ואשר יוציאם ואשר יביאם ולא תהיה עדת ידוד כצאן אשר אין להם רעה.

כתבתי בשם מורי זלה"ה ביאור פסוק 'פקוד ה' איש אשר יוציאם ואשר יביאם': כי ראש הדור יוכל להעלות כל הדיבורים והסיפורים של אנשי דורו, לקשר הגשמי ברוחני כמו תרי בדחי וכו' (תענית כ"ב א), ודברי פי חכם חן: